

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 354/04-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. januára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Lubyho a zo sudcov Jána Auxta a Juraja Horvátha v konaní o sťažnosti Ing. Vladimíra Gazdíka a MUDr. Evy Gazdíkovej, obaja bytom P. B., zastúpených advokátom JUDr. D. D., P. B., vo veci porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92, za účasti Okresného súdu Žilina, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. Vladimíra Gazdíka a MUDr. Evy Gazdíkovej na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Žilina prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. Vladimírovi Gazdíkovi priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. MUDr. Eve Gazdíkovej priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

5. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť Ing. Vladimírovi Gazdíkovi a MUDr. Eve Gazdíkovej trovy právneho zastúpenia v sume 15 054 Sk (slovom päťnásťtisícpäťdesiatštyri slovenských korún) na účet ich právneho zástupcu JUDr. D. D., P. B., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 354/04 zo 4. novembra 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť Ing. Vladimíra Gazdíka a MUDr. Evy Gazdíkovej, obaja bytom P. B. (ďalej len „s'ťažovatelia“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92.

Zo sťažnosti vyplýva, že od 23. marca 1992 prebieha na okresnom súde konanie o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov, kde sťažovatelia sú v procesnom postavení odporcov.

Podľa sťažovateľov „... *vec doteraz nie je právoplatne ukončená*“ aj napriek tomu, že od začatia konania uplynulo takmer 13 rokov.

Sťažovatelia uviedli, že pred podaním sťažnosti ústavnému súdu viackrát žiadali okresný súd o nariadenie pojednávania a podaním z 28. júna 2004 adresovaným Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky poukazovali na prieťahy v predmetnom súdnom konaní.

Sťažovatelia sa domáhajú, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené ich základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, súčasne žiadali, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prieťahov, priznal im primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 000 Sk pre každého zo sťažovateľov a úhradu trov konania.

Predseda okresného súdu podaním sp. zn. Spr 3542/04 doručeným ústavnému súdu 15. decembra 2004 predložil k sťažnosti vyjadrenie, stanovisko zákonnej sudkyne, a tento prehľad úkonov okresného súdu:

„Chronologické úkony robené sudcom v spise 12 C 473/92 (...):

- 23. 3. 1992 - bol podaný návrh na OS v Žiline
- 26. 3. 1992 - výzva na právnu zástupkyňu navrhovateľov, aby doručila súdu ešte 1 exemplár návrhu + druhopis návrhu doručený odporcom v 1, 3/ rade na vyjadrenie
- 13. 4. 1992 - druhopis návrhu doručený odporcovi v 2/ rade na vyjadrenie
- 27. 4. 1992 - vytýčené pojednávanie na deň 13. 5. 1992
- 13. 5. 1992 - konané pojednávanie - odročené na neurčito s tým, že budú žiadané spisy od ŠN (Štátneho notárstva, pozn. ústavného súdu)

- 14. 5. 1992 - *urgované spisy od ŠN*
- 12. 11. 1992 - *opätovná urgencia na ŠN*
- 18. 2. 1993 - *vytýčené pojednávanie na deň 12. 3. 1993*
- 12. 3. 1993 - *konané pojednávanie - odročené na termín 14. 4. 1993*
- 14. 4. 1993 - *konané pojednávanie - odročené na neurčito s tým, že bude predložený súpis nehmuteľností, bude vypočítaná navrhovateľka v 2/ rade dožiadaným súdom v Bratislave, následne nariadené znalecké dokazovanie*
- 15. 9. 1993 - *požadovaný OS v Bratislave II o vypočutie navrhovateľov v 1, 2, 4/ rade*
- 16. 12. 1993 - *urgované dožiadanie o vypočutie navrhovateľov*
- 16. 2. 1994 - *opätovne urgované dožiadanie*
- 31. 1. 1995 - *vytýčené pojednávanie na deň 15. 3. 1995*
- 15. 3. 1995 - *konané pojednávanie - odročené na neurčito za účelom pripojenia spisov tunajšieho súdu a nariadenia znaleckého dokazovania (...)*
- 24. 8. 1995 - *vytýčené pojednávanie na deň 26. 9. 1995*
- 26. 9. 1995 - *konané pojednávanie - odročené na neurčito s tým, že právny zástupca navrhovateľov upraví okruh účastníkov na strane pasívne legitimovaných*
- 5. 10. 1995 - *urgencia na právneho zástupcu navrhovateľov o úpravu okruhu účastníkov*
- 14. 12. 1995 - *vytýčené pojednávanie stanovené na deň 20. 12. 1995*
- 20. 12. 1995 - *konané pojednávanie - odročené na neurčito z dôvodu PN právnej zástupkyne navrhovateľov JUDr. P.*
- 22. 1. 1996 - *vytýčené pojednávanie na deň 30. 1. 1996*
- 30. 1. 1996 - *konané pojednávanie - odročené na neurčito za účelom pripojenia spisov a prípadne nariadenia znaleckého dokazovania*
- 30. 1. 1996 - *uznesenie o nariadení znaleckého dokazovania*
- 30. 10. 1996 - *vyhotovený znalecký posudok*
- 22. 11. 1996 - *vytýčené pojednávanie na deň 11. 12. 1996 + doručené znalecké posudky*
- 11. 12. 1996 - *konané pojednávanie - bol vyhlásený rozsudok*
- 18. 12. 1996 - *rozsudok doručený účastníkom*
- 18. 12. 1996 - *uznesenie - priznanie znalečného*
- 8. 1. 1997 - *podané odvolanie odporcov (...)*
- 20. 1. 1997 - *podané odvolanie navrhovateľov (...)*

- 28. 4. 1997 - (...)
 - predkladacia správa na Krajský súd v Žiline
- 2. 7. 1997 - vytýčené pojednávanie na KS v Žiline na deň 14. 10. 1997
- 14. 10. 1997 - konané pojednávanie na KS v Žiline - uznesenie - rozsudok OS zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie
- 14. 10. 1997 - uznesenie KS - rozsudok OS zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie (...)
- 1. 8. 1998 - na základe zmeny rozvrhu práce platného pre rok 1998 bol spis pridelený Mgr. R. G. na ďalšie prejednávanie a rozhodovanie
- 23. 4. 1999 - na základe zmeny rozvrhu práce platného pre rok 1999 bol spis pridelený JUDr. D. C. na ďalšie prejednávanie a rozhodovanie (...)
- 12. 11. 2001 - žiadosť na Mestský úrad - odbor správy majetku Rajecké Teplice
 - žiadosť na Oblastný archív Žilina
 - žiadosť na Okresný úrad - odbor katastra nehnuteľnosti v Žiline
 - výzva na právneho zástupcu odporcov, aby oznámil adresy svedkov v zmysle intencií KS v Žiline
- 16. 1. 2002 - urgencia na právneho zástupcu odporcov JUDr. D.
- 15. 10. 2002 - vytýčené pojednávanie na deň 20. 11. 2002 (...)
- 20. 11. 2002 - konané pojednávanie - odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania + dotazovaný JUDr. Ď. ohľadne plnej moci vedenej v danom spise za účelom právneho zastupovania navrhovateľiek v 2, 4/ rade
- 14. 2. 2003 - výzva na právneho zástupcu navrhovateľiek v 2, 4/ rade JUDr. H., aby oznámil dátum úmrtia navrhovateľky v 1/ rade, právnych nástupcov po nebohej a číslo dedičského konania + zaslal úmrtný list navrhovateľky v 1/ rade + doručený druhopis zápisnice zo dňa 20. 11. 2002, návrh na vykonanie dôkazu
- 11. 3. 2003 - nadiktované na kazete uznesenie o nariadení kontrolného znaleckého dokazovania + žiadaný spis OS Bratislava III spis. zn. 22 D 410/99
- 15. 4. 2003 - výzva na právnych zástupcov účastníkov, aby zložili preddavok na trovy znaleckého dokazovania po 2.500,- Sk (...)
- 26. 5. 2003 - nadiktované na kazete uznesenie pre účtáreň tunajšieho súdu (...)
- 18. 11. 2004 - urgencia podania znaleckého posudku na Ústav súdneho znanectva, Stavebnej fakulty Slovenskej technickej univerzity, Radlinského 11, Bratislava

- 10. 12. 2003 - opätovná urgencia vypracovania znaleckého posudku
- 3. 2. 2004 - doručený znalecký posudok účastníkom na vyjadrenie
- 14. 9. 2004 - vypracované uznesenie o priznaní znalečného
- 17. 9. 2004 - oznámené účastníkom konania, že termín nemožno vytýčiť, nakoľko spis sa nachádza na NS SR
- 30. 9. 2004 - spis vrátený z Disciplinárneho súdu, kde bol od 3. 2. 2004
- 7. 10. 2004 - vytýčený termín pojednávania na 19. 11. 2004
- 19. 11. 2004 - pojednávanie odročené na 28. 1. 2005. “

Podaním doručeným ústavnému súdu 27. decembra 2004 sa právny zástupca sťažovateľov vyjadril k stanovisku predsedu okresného súdu takto:

„My sťažovatelia na vyjadrenie predsedu Okresného súdu Žilina uvádzame, že sa nestotožňujeme, že by išlo o vec skutkovo a právne zložitú. Poukazujeme na tú skutočnosť, že oprávnené osoby v prekluzívnej lehote neuplatnili svoj nárok voči nám povinným a preto ich nárok zanikol. Okrem toho vec bola odpredaná do vlastníctva fyzickej osoby, ktorá nebola žiadne zvýhodnená.

Tvrdenie, že množstvo úkonov súvisí aj s úkonmi účastníkov, tiež nemôžeme akceptovať, pretože naše vyjadrenia boli k veci od samého počiatku. Taktiež prehľad úkonov vo veci svedčí o tom, že súd nepostupoval v súlade s ustanovením § 117 a 119 O. s. p.

Na základe vyššie popísaného veľmi stručného skutkového stavu máme jednoznačne za to, že Okresný súd v Žiline svojím postupom porušil a stále porušuje naše základné právo na súdnu ochranu v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť k všetkým vykonávaním dôkazom, ako aj naše právo upravené v článku 6 ods. 1 prvá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd formulované ako právo na prejednanie veci v primeranej lehote. (...)

1. Predmetom konania na Okresnom súde v Žiline vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 473/92 je rozhodnutie o vydaní veci podľa zákona č. 87/91 Zb. V tejto súvislosti poukazujeme na to, že bez ohľadu na zložitost' prejednávanej veci je uplynutie doby

12 rokov 6 mesiacov bez ukončenia veci príliš dlhé a neprimerané obdobie, aby vec nemohla byť právoplatne skončená.

2. Pokiaľ ide o naše správanie, toto určite nebolo dôvodom dlhoročnej nečinnosti súdu. Zúčastňovali sme sa každého úkonu stanoveného súdom.

3. Čo sa týka postupu samotného súdu v predmetnej veci, opakovane poukazujeme na príliš dlhú dobu nečinnosti súdu a riedkosť procesných úkonov, ako aj poukazujeme na ustálenú judikatúru Ústavného súdu v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania čl. 6 ods. 1 dohovoru, nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že v čase konania nie je zabezpečený primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (II. ÚS 18/98, II. ÚS 58/02 a III. ÚS 145/02).“

Obsah spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v prehľade úkonov okresného súdu, ktorý tvoril prílohu k vyjadreniu predsedu okresného súdu z 13. decembra 2004, a preto ústavný súd poukazuje len na úkony v ňom uvedené, ktoré považuje za preukázané. Pri celkovom posúdení, či došlo k zbytočným prietahom v konaní, však ústavný súd prihliadol na celý obsah predloženého spisu a zohľadnil ďalšie okolnosti, ktoré z neho vyplývali.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 253/04).

Preto je základnou povinnosťou súdu a sudcu zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre samosudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 105/03, IV. ÚS 272/04) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu.

1. Ústavný súd zistil, že pred okresným súdom prebieha konanie o vydanie nehnuteľnosti podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov. Ústavný súd sa stotožnil s vyjadrením predsedu okresného súdu, ktorý konštatuje, že „*ide o skutkovo (...) zložitú vec*“ a dospel k záveru, že v označenom konaní, ktorého predmetom je vydanie nehnuteľnosti (domu) a rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, ktoré si vyžiadali znalecké dokazovanie, ide o fakticky zložitú vec (napr. III. ÚS 105/03). Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že bolo potrebné zaobstarať podklady pre rozhodnutie, ktoré si vyžadovali súčinnosť viacerých inštitúcií, vypočúť viacerých svedkov, vykonať znalecké a kontrolné znalecké dokazovanie. Tieto skutočnosti mohli viesť k určitému predĺženiu konania, ale nemožno nimi ospravedlniť obdobia dlhodobej nečinnosti okresného súdu. S tvrdením predsedu okresného súdu, že „*ide o (...) právne zložitú vec*“, ústavný súd nesúhlasil aj z dôvodov existencie dostatočného množstva ustálenej judikatúry vzhľadom na takmer už 14-ročnú súdnu prax v konaniach o uplatnených nárokoch podľa reštitučných zákonov.

2. Správanie s'ťažovateľov ako účastníkov súdneho konania v procesnom postavení odporcov je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v súdnom konaní došlo k porušeniu

základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovatelia boli počas celej doby konania zastúpení kvalifikovaným právnym zástupcom, nariadených pojednávaní sa v zásade osobne alebo spolu s právnym zástupcom zúčastňovali, potrebnú súčinnosť okresnému súdu preukazovali. Na neúčast' jedného zo sťažovateľov na všetkých pojednávaniach s výnimkou jediného (15. marca 1995) ústavný súd neprihliadal, pretože táto skutočnosť nemala podľa neho vplyv na doterajšiu celkovú dĺžku súdneho konania.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu.

V rámci svojej judikatúry už ústavný súd vyslovil, že napriek tomu, že jurisdikcia ústavného súdu („rationae temporis“) sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, v rámci posúdenia základnej otázky – či sa vec sťažovateľov prerokovala na okresnom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy bez zbytočných priet'ahov – treba prihliadnuť aj na deň začatia konania na okresnom súde a dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993 (III. ÚS 18/00). Ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní v súlade so spomínanou judikatúrou prihliadol aj na skutočnosť, že do založenia jurisdikcie ústavného súdu 15. februára 1993 predmetné konanie trvalo necelých 11 mesiacov (návrh bol navrhovateľmi podaný na okresnom súde 23. marca 1992).

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd v predmetnej veci rozhodol ešte v roku 1996, keď rozsudkom č. k. 12 C 473/92-96 z 11. decembra 1996 návrh navrhovateľov zamietol. Tento rozsudok okresného súdu bol však uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 643/97 z 14. októbra 1997 zrušený z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu.

Ústavný súd pri vyhodnocovaní postupu okresného súdu zistil tieto neprimerane dlhé obdobia nečinnosti, ktoré mali výrazný vplyv na predĺženie preskúmaného konania:

- od 16. februára 1994, keď okresný súd urgoval Obvodný súd Bratislava 2 vo veci vybavenia dožiadania (vypočutia navrhovateľov), do 31. januára 1995, keď okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania , t. j. viac ako 11 mesiacov,

- od mája 1996, keď uplynula jednomesačná lehota na predloženie znaleckého posudku, do 22. novembra 1996, keď okresný súd nariadil nový termín pojednávania (t. j. viac ako 7 mesiacov),

- od 24. februára 1998, keď okresný súd dal doručiť zrušujúce uznesenie krajského súdu sp. zn. 8 Co 643/97 účastníkom konania, do 4. apríla 2001, keď okresný súd telefonickým dožiadáním na Mestskom úrade v Rajeckých Tepliciach a v Štátnom oblastnom archíve v Žiline zisťoval, či sa v ich archívoch nachádza spisový materiál vo veci uzatvorenia kúpnej zmluvy ohľadom nehnuteľnosti, ktorá má byť vydaná (v uvedenom období boli v spise urobené dva úradné záznamy o prerozdelení súdnej agendy a následnom pridelení preskúmvanej veci vždy inému zákonnému sudcovi), t. j. viac ako 38 mesiacov,

- od 4. apríla 2001, keď okresný súd vykonal uvedené telefonické dožiadania, do 12. novembra 2001, keď okresný súd vyhotovil listy pre inštitúcie, ktoré predtým telefonicky žiadali o zaslanie potrebných podkladov, t. j. viac ako 7 mesiacov,

- od 16. januára 2002, keď okresný súd zaslal opätovnú výzvu právnemu zástupcovi sťažovateľov, do 15. októbra 2002, keď okresný súd nariadil termín pojednávania, t. j. viac ako 8 mesiacov.

V čase od 3. februára 2004 do 30. septembra 2004 (t. j. takmer 8 mesiacov) bol postup zákonnej sudkyne v posudzovanom období predmetom disciplinárneho konania č. 3 Ds 4/03 vedenom na Disciplinárnom súde Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „disciplinárny súd“). Aj napriek tejto skutočnosti ústavný súd vyhodnotil toto obdobie ako obdobie zbytočných prierahov, pretože dôvod vedenia disciplinárneho konania proti sudkyňi okresného súdu neospravedlňuje nečinnosť okresného súdu a nie je ani prekážkou postupu konania podľa § 107 a nasl. OSP. Odvolávanie sa okresného súdu

na nemožnosť nariadiť termín pojednávania z dôvodu predloženia spisu disciplinárnemu súdu nasvedčuje tomu, že okresný súd nedokázal zvoliť vhodnejší prístup k zabezpečeniu pokračovania súdneho konania a k predloženiu spisu disciplinárnemu súdu, napríklad vytvorenie kópie spisu a podobne, už aj vzhľadom na to, že ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 105/03 z 22. októbra 2003 prikázal okresnému súdu vo veci sp. zn. 12 C 473/92 (sťažovateľom boli navrhovatelia) konať bez zbytočných prietáhov.

Argumentáciu zákonnej sudkyne, ktorá bola obsahom priloženého stanoviska tvoriaceho prílohu vyjadrenia predsedu okresného súdu z 13. decembra 2004 spočívajúcu v poukazovaní na nadmerné množstvo pridelovaných vecí a nedostatočné personálne obsadenie súdu, ústavný súd vzhľadom na svoju ustálenú judikatúru (napr. II. ÚS 110/04) neprijal, pretože tieto skutočnosti nemôžu zakladať dôvod na to, aby dochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľov.

Počas celkovej doby predmetného konania, ktorá je ku dňu vydania rozhodnutia ústavného súdu takmer 13 rokov, bol okresný súd spolu nečinný 79 mesiacov, t. j. viac ako 6 a pol roka.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol, že okresný súd porušil základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nepochybňujúc pritom zložitnosť veci, na ktorú pri svojom rozhodovaní prihliadol.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádzajú sťažovatelia domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovatelia v sťažnosti žiadali aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 500 000 Sk pre každého zo sťažovateľov, pretože sú toho názoru, že: *„porušenie nášho základného práva nemožno napraviť obnovením stavu pred jeho porušením a len žiadaný deklaráčny výrok Ústavného súdu nemožno považovať za dostatočnú a účinnú nápravu, a to jednak z dôvodu neprimeranej dĺžky zbytočných prieťahov v konaní, a jednak z dôvodu spočívajúcom v charaktere predmetu sporu.“*

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadostučinenia.

Cieľom primeraného finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušenia základného práva (IV. ÚS 210/04).

Vzhľadom na celkovú dĺžku konania okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 473/92, zohľadňujúc konkrétne okolnosti prípadu (zložitosť veci, predmet konania) vrátane pozície sťažovateľov sprevádzanej pocitom právnej i faktickej neistoty, ako aj

naplnenie princípu spravodlivosti, ústavný súd považoval priznanie sumy 80 000 Sk pre každého zo sťažovateľov za primerané finančné zadostučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. D. D.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 13 ods. 8 prvej vety v spojení s § 16, § 1 ods. 3, § 17 ods. 2, § 19 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v období od 1. januára 2004 v konaní pred ústavným súdom predstavuje 4 534 Sk (základom pre výpočet je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2003 vo výške 13 602 Sk), uvedená odmena sa v prípade spoločných úkonov pri zastupovaní znižuje o 20 %, t. j. na sumu 3 627,20 Sk, a hodnota režijného paušálu je 136 Sk. Úhradu priznal za dva spoločné úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) poskytnuté sťažovateľom v súlade s § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky v sume 3 627,20 Sk a k tomu 2 x 136 Sk režijný paušál (§ 19 vyhlášky) v celkovej sume 15 054 Sk.

Trovy právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. januára 2005